

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

“ _____ ” _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

для спеціальності _____ 056 - «Міжнародні економічні відносини»
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізації _____
(назва спеціалізації)

факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
(назва факультету)

Харків – 2017/18

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету (інституту, центру)

“28” серпня 2017 року, протокол №_1_

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Матюшенко І. Ю., д.е.н., професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин

Протокол № 1 від “28” серпня 2017 р.

Завідувач кафедрою міжнародних економічних відносин

_____ (Казакова Н. А.)
(підпис)

“28” серпня 2017 р.

Програму погоджено методичною комісією
факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол № 1 від “28” серпня 2017 р.

Голова методичної комісії

_____ (доц. Григорова-Беренда Л.І.)
(підпис)

“28” серпня 2017 р.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Євроінтеграція» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

магістра

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності 056 - «Міжнародні економічні відносини»

спеціалізації

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є здобуття студентами знань щодо європейського інтеграційного процесу, що перетворив країни ЄС у значну політичну і економічну силу, усвідомлення об'єктивності реалізації євроінтеграційного курсу України, розуміння економічних і політичних вигод України по відношенню до інших інтеграційних угруповань, перш за все, до євразійського об'єднання.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями є: визначення сутності і передумов інтеграції; вивчення міжнародного розподілу праці і міжнародної спеціалізації як передумови інтеграції; оцінка слабких і сильних сторін існуючих основних теоретичних концепцій міжнародної економічної інтеграції; визначення цілей, переваг і проблем участі країн в інтеграційних об'єднаннях; характеристика основних задач і перспективної політики ЄС; аналіз перспектив створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС; між Україною і країнами Євразес; визначення можливих наслідків від ЗВТ з ЄС для різних галузей народного господарства України.

1.3. Кількість кредитів 3

1.4. Загальна кількість годин 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
3-й	3-й
Лекції	
18 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
9 год.	0 год.
Лабораторні заняття	
0 год.	0 год.
Самостійна робота	
63 год.	82 год.
Індивідуальні завдання	
0 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

знати: сутність і передумови інтеграції; міжнародний розподіл праці і міжнародна спеціалізація як передумову інтеграції; основні теоретичні концепції міжнародної економічної інтеграції; цілі, переваги і проблеми участі країн в інтеграційних об'єднаннях; історію Європейської Інтеграції; основні етапи економічної та валютної інтеграції в ЄС; функції і взаємодію Ради ЄС, Європарламенту і Єврокомісії; основні задачі і перспективну політику ЄС; механізми організаційного забезпечення процесів міжнародної інтеграції України; перспективи створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС; вигоди і проблеми від створення зони вільної торгівлі України з країнами СНД; порівняльний аналіз можливих наслідків від ЗВТ з ЄС і СНД; особливості угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС; перспективи для ринку продукції високотехнологічних галузей; можливості і загрози для розвитку ринку продукції машинобудування; перспективи розвитку вуглеводневого сектора енергетики; можливості і загрози для збуту продукції металургійної промисловості; можливості і загрози для ринку агропромислової продукції України.

вміти: визначити сутність і передумови інтеграції; проаналізувати міжнародний розподіл праці і міжнародна спеціалізація як передумову інтеграції; охарактеризувати основні теоретичні концепції міжнародної економічної інтеграції; визначити цілі, переваги і проблеми участі країн в інтеграційних об'єднаннях; проаналізувати історію Європейської Інтеграції; надати характеристику основних етапів економічної та валютної інтеграції в ЄС;

сформулювати функції і взаємодію Ради ЄС, Європарламенту і Єврокомісії; проаналізувати основні задачі і перспективну політику ЄС; визначити механізми організаційного забезпечення процесів міжнародної інтеграції України; визначити перспективи створення зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом; охарактеризувати вигоди і проблеми від створення зони вільної торгівлі України з країнами СНД; провести порівняння можливих наслідків від ЗВТ з країнами ЄС і СНД; визначити особливості угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС; охарактеризувати перспективи для ринку продукції високотехнологічних галузей; визначити можливості і загрози для розвитку ринку продукції машинобудування; охарактеризувати перспективи розвитку вуглеводневого сектора енергетики; визначити можливості і загрози для збуту продукції металургійної промисловості; охарактеризувати можливості і загрози для ринку агропромислової продукції України.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні аспекти економічної інтеграції на різних рівнях розвитку економічних систем.

Теоретичні основи міжнародної економічної інтеграції. Інтеграція економічних систем. Основні аспекти інтеграції міст. Основи регіональної економічної інтеграції. Структурні складові державного регулювання міжнародної економічної інтеграції України.

Тема 2. Світова організація торгівлі як глобальний регулятор міжнародних інтеграційних процесів. Основні принципи, функції, структура і механізм набуття членства у СОТ. Переваги членства у СОТ. Заходи торгівельного захисту і вирішення спорів в рамках СОТ та їх особливості в Україні. Асиметрія умов вступу України до СОТ. Оцінка впливу умов вступу України до СОТ на її зовнішню торгівлю з регіональними об'єднаннями.

Тема 3. Європейський Союз як одне з найуспішніших світових інтеграційних об'єднань.

Основні етапи європейської інтеграції. Основні інституції Європейського Союзу. Стратегія розвитку і основні політики Європейського Союзу до 2020 р. Комунітарність регіональної політики ЄС. Європейська політика сусідства.

Тема 4. Передумови і перспективи створення Україною інтеграційних об'єднань на регіональному рівні.

Особливості найбільших сучасних регіональних об'єднань на Євразійському континенті. Порівняльна оцінка потенціалу регіональних об'єднань ЄС і ЄврАзЕС. Основні характеристики зовнішньоторговельних зв'язків України з країнами ЄС і ЄврАзЕС. Поглиблення інтеграції України з ЄС. Розвиток співпраці України з СНД/ЄврАзЕС. Порівняння форм регіональної економічної інтеграції України.

Тема 5. Можливості і загрози для ринку збуту продукції реального сектору України від участі у регіональних об'єднаннях з урахуванням зобов'язань СОТ і асоціації з ЄС.

Особливості угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС. Перспективи для ринку продукції високотехнологічних галузей. Можливості і загрози для розвитку ринку продукції машинобудування. Перспективи розвитку вуглеводневого сектора енергетики. Можливості і загрози для збуту продукції металургійної промисловості. Можливості і загрози для ринку агропромислової продукції України.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усьо- го	у тому числі					Усьо- го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Теоретичні аспекти економічної інтеграції на різних рівнях розвитку економічних систем.	10	2	1			7	14	1				13
Тема 2. Світова організація торгівлі як глобальний регулятор міжнародних інтеграційних процесів.	20	4	2			14	16	1				15
Тема 3. Європейський Союз як одне з найуспішніших світових інтеграційних об'єднань.	20	4	2			14	20	2				18
Тема 4. Передумови і перспективи створення Україною інтеграційних об'єднань на регіональному рівні.	20	4	2			14	20	2				18
Тема 5. Можливості і загрози для ринку збуту продукції реального сектору України від участі у регіональних об'єднаннях з урахуванням зобов'язань СОТ і асоціації з ЄС	20	4	2			14	20	2				18
Усього годин	90	18	9			63	90	8				82

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні аспекти економічної інтеграції на різних рівнях розвитку економічних систем. Провести аналіз теоретичних основ міжнародної економічної інтеграції. Охарактеризувати інтеграцію економічних систем. Визначити основні аспекти інтеграції міст. Провести аналіз основ регіональної економічної інтеграції. Визначити структурні складові державного регулювання міжнародної економічної інтеграції України.	1
2	Світова організація торгівлі як глобальний регулятор міжнародних інтеграційних процесів. Визначити основні принципи, функції, структуру і механізм набуття членства у СОТ. Охарактеризувати переваги членства у СОТ. Розглянути заходи торгівельного захисту і вирішення спорів в рамках СОТ та їх особливості в Україні. Провести аналіз асиметрії умов вступу України до СОТ. Провести оцінку впливу умов вступу України до СОТ на її зовнішню торгівлю з регіональними об'єднаннями.	2
3	Європейський Союз як одне з найуспішніших світових інтеграційних об'єднань. Охарактеризувати основні етапи європейської інтеграції, в тому числі угоди, що регулюють європейську інтеграцію, та етапи економічної і валютної інтеграції в ЄС. Розглянути основні інституції ЄС, а саме: Європейська Рада, Європейський парламент, Рада Європейського Союзу, Європейська Комісія, Європейський Суд, Загальний Суд і Суд аудиторів, Допоміжні органи ЄС, а також визначити проблему Європейської Конституції. Навести характеристику стратегії розвитку і основних політик ЄС 2020, в тому числі: стратегії розвитку ЄС «Європа 2020», основних секторальних політик ЄС (політики в галузі досліджень і технологій і програми «Горизонт 2020»; промислової політики; енергетичної політики; спільної транспортної політики; спільної сільськогосподарської політики), торгівельної політики ЄС; комунітарної регіональної політики ЄС (еволуції регіональної політики ЄС, транскордонного і прикордонного співробітництва та Єврорегіонів, інституційної основи принципу субсидіарності та нової регіональної політики ЄС, а також політики сусідства з ЄС.	2
4	Передумови і перспективи створення Україною інтеграційних об'єднань на регіональному рівні. Визначити особливості найбільших сучасних регіональних об'єднань на Євразійському континенті. Провести порівняльну оцінку потенціалу регіональних об'єднань ЄС і ЄврАзЕС. Навести основні характеристики зовнішньоторговельних зв'язків України з країнами ЄС і ЄврАзЕС. Охарактеризувати поглиблення інтеграції України з ЄС. Надати опис розвитку співпраці України з СНД/ЄврАзЕС. Провести порівняння форм регіональної економічної інтеграції України.	2
5	Можливості і загрози для ринку збуту продукції України від участі у регіональних об'єднаннях з урахуванням зобов'язань СОТ і асоціації з ЄС. Навести характеристику особливостей угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС. Визначити перспективи для ринку продукції високотехнологічних галузей. Охарактеризувати можливості і загрози для розвитку ринку продукції машинобудування. Визначити перспективи розвитку вуглеводневого сектора енергетики. Надати опис можливостей і загроз для збуту продукції металургійної промисловості. Визначити можливості і загрози для агропромислової продукції України.	2
	Разом	9

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Опрацювання теми: «Теоретичні аспекти економічної інтеграції на різних рівнях розвитку економічних систем»	7
2.	Опрацювання теми: «Світова організація торгівлі як глобальний регулятор міжнародних інтеграційних процесів»	14
3.	Опрацювання теми: «Європейський Союз як одне з найуспішніших світових інтеграційних об'єднань»	14
4.	Опрацювання теми: «Передумови і перспективи створення Україною інтеграційних об'єднань на регіональному рівні»	14
5.	Опрацювання теми: «Можливості і загрози для ринку збуту продукції реального сектору України від участі у регіональних об'єднаннях з урахуванням зобов'язань СОТ»	14
	Разом	63

6. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Євроінтеграція» застосовуються наступні методи контролю: усний та письмовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення підсумкової залікової оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на семінарських заняттях відповідно до конкретних цілей.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- тестові завдання;
- виконання творчих завдань.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять, поточного контролю. Сума балів, які студент **денної** форми навчання може набрати за поточним контролем, дорівнює 60 (для студентів **заочної** форми навчання - 15).

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих тем.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією робочою програмою дисципліни «Євроінтеграція».

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума поточних оцінок та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів поточних і підсумкового семестрового контролю складає 100.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку в 10 семестрі. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40 (для студентів **денної** форми навчання). Для студентів *заочної форми навчання, де передбачено лише лекційну форму занять, сума балів підсумкового семестрового контролю дорівнює 85.*

Критерії оцінювання відповідей під час проведення підсумкового семестрового контролю:

3 семестр (залік)	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Завдання 1. Теоретичне питання – 8 балів;	Завдання 1. Теоретичне питання – 20;
Завдання 2. Діагностичне питання) – 12 балів;	Завдання 2. Діагностичне питання – 25 балів;
Завдання 3. Творче питання – 16 балів	Завдання 3. Творче питання – 35 балів

УВАГА! У разі використання заборонених джерел студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Набрана кількість рейтингових балів студентом служить основою для оцінки за національною шкалою і за шкалою ECTS.

За результатами поточного та підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно.

7. Схема нарахування балів

Структура та складові підсумкових оцінок з дисципліни (денна форма навчання):

Поточний контроль – 60 балів (з них: активна робота на семінарських заняттях – 2х4 бали; виконання теоретичного завдання – 2х8 балів, виконання діагностичного завдання – 2х12 балів, виконання творчого завдання – 2х6)

Підсумковий контроль (залік) – 40 балів

Заохочувальні бали - підготовка до видання наукової статті за тематикою дисципліни «Євроінтеграція» - 10 балів.

*Максимальні значення оцінювання діяльності студента при вивченні навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Залік (3 семестр)*

Поточне тестування та самостійна робота					Підсумковий семестровий контроль (залік)	Сума
Поточний контроль						
T1	T2	T3	T4	T5	40	100
60 (мінімум - 30)						

T1, T2 ... T5 – теми

Студент допускається до підсумкового семестрового контролю, якщо за результатами поточного контролю він набрав не менше 30 балів.

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни (заочна форма навчання):

Виконання завдань поточного контролю – 15 балів.

Підсумковий контроль – 85 балів.

Заохочувальні бали - підготовка до видання наукової статті за тематикою дисципліни «Євроінтеграція» – 10 балів

Максимальні значення оцінювання діяльності студента при вивченні навчальної дисципліни (заочна форма навчання)

Залік (3 семестр)

Поточне тестування та самостійна робота	Підсумковий семестровий контроль (залік)	Сума
15 (мінімум -8)	85	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01 липня 2010 року №2411-VI / офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua / 08.06.2011. Заголов. з екрану.
2. Указ Президента України «Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу» від 11 червня 1998 року №615/98 / офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua / 05.02.2010. Заголов. з екрану.

3. Постанова Верховної Ради України «Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Про стан і перспективи розвитку економічних відносин України з ЄС (зона вільної торгівлі) та Митним союзом» від 19 травня 2011 року №3400-VI / офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua / 15.06.2011. Заголов. з екрану.
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання Секретаріату Кабінету Міністрів України» від 31 березня 2010 р. № 286 / офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua / 15.03.2011. Заголов. з екрану.
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової програми інформування громадськості з питань європейської інтеграції України на 2008 – 2011 роки» від 2 липня 2008 р. № 594 / офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua / 15.05.2010. Заголов. з екрану.
6. Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції Державної програми інформування громадськості з питань європейської інтеграції України на 2008-2011 роки» від 25 липня 2007 р. № 569-р / офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua / 10.10.2010. Заголов. з екрану.
7. Координаційне бюро європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://euoroukraine.org.ua> / 08.03.2008. Заголов. з екрану.
8. Копенгагенські критерії членства в Європейському Союзі (інформаційно-аналітична довідка). / офіційний сайт Міністерства закордонних справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua> / 10.03.2010. Заголов. з екрану.
9. Основні елементи договору про реформу ЄС. / офіційний сайт Міністерства закордонних справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua> / 10.03.2011. Заголов. з екрану.
10. Матюшенко І. Ю. Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції : навч. посібн. / І. Ю. Матюшенко, С. В. Беренда, В. В. Резніков. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 504 с.
11. Беренда С. В. Еволюція економічної інтеграції в країнах Європи : монографія [Текст] / С. В. Беренда. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. – 168 с.
12. Казімір Р. Історія Європейської Інтеграції : Від декларації Шумана до розширення на Схід / Роберт Казімір; пер. з англ. Ігор Андрейко, Андрій Максимук. – Перемишль: Парламент Молоді, 2003. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.youth.crimeastar.net/.../index5.html>.
13. Monnet J. A ferment of change [Текст] / J. Monnet //Journal of Common Market Studies Vol. 1: 1963, pp. 204–211.
14. Mitrany D. The functional theory of politics/ David Mitrany [Текст] / Published on behalf of] London School of Economics & Political Science [by] M. Robertson, 1975. – 294 p.
15. Фонтейн П. Європа у 12 уроках : пер. з фр. [Текст] / Паскаль Фонтейн. – К. : Компанія ЛІК, 2005. – 56 с.
16. Pelkmans J. European integration : Methods and economic analysis [Текст] / Pelkmans Jaques. – Third edition. – Edinbourgh Gate : Pearson Education Limited, 2006. – 480 p.
17. Європейський Союз : словник-довідник [Текст] / [ред.-упоряд. М. Марченко]. – К. : К.І.С., 2006. – 140 с.
18. Towards the Enlarged Union : Strategy Paper and Report of the European Commission on the progress towards accession by each of the candidate countries [Текст] / Commission of the European communities. – Brussels, 2002. – 105 p.
19. Babetskaia-Kukharchuk O. A. Does accession process overlap with transition Process: the role of the *acquis communautaire* in the institutional development of transition countries [Текст] / Babetskaia-Kukharchuk O. A. – М. : State University, Higher School of Economics, 2005. – 24 p. – (Working paper WP2/2005/01).

20. Грущинська Н. М. Теоретичні основи європейської економічної інтеграції України : монографія [Текст] / Н. М. Грущинська. – К. : Видавець Корбуш, 2008. – 232 с.
21. Основні елементи Договору про реформу ЄС [Електронний ресурс] // Міністерство закордонних справ України : офіц. сайт. – Режим доступу : <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/19082.htm>
22. Беренда С. В. Экономическая эффективность вступления Украины во Всемирную торговую организацию [Текст] / С. В. Беренда // Вісник Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2001. – № 530. Економічна серія. – С. 14–17.
23. Резніков В. В. Формування комплексного підходу щодо вдосконалення державного регулювання механізму міжнародної інтеграції України : монографія [Текст] / В. В. Резніков. – Х. : Екограф, 2011. – 168 с.
24. Теорія міжнародних відносин (курс лекцій – підручник on-line) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ruthenia.info/15.01.2011>.
25. Горюнова Є. О. Євроінтеграція : навч. посіб. [Текст] / Є. О. Горюнова. – К. : Академвидав, 2013. – 224 с.
26. Battle for seats: which countries will have to give up MEPs in 2014? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20130214STO05853/html/Battle-for-seats-which-countries-will-have-to-give-up-MEPs-in-2014>
27. Волес В., Волес Г. Творення політики в Європейському Союзі [Текст] / В. Волес, Г. Волес // Пер. з англ. Р. Ткачук. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. – 871 с.
28. Повідомлення Європейської Комісії. «Європа 2020». Стратегія для розумного, сталого та всеохоплюючого зростання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minjust.gov.ua/file/31493>
29. Клинова-Дацюк Г. Д. Україна та інтеграційні процеси в сучасній Європі : навч. посіб. [Текст] / Г. Д. Клинова-Дацюк. – Рівне : НУВГП, 2012. – 189 с.
30. Мусис Н. Все про спільні політики Європейського Союзу [Текст] / Н. Мусис // Пер. з англ. – К. : К. І.С., 2005. – 466 с.
31. Сьома Рамкова Програма Європейського Союзу з науково-технологічного розвитку на 2007–2013 рр. (7РП) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://cordis.europa.eu/fp7/>
32. Рамкова програма ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт 2020» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ceasc-bw.com/products/gorizont-2020/>
33. Пріоритети програми Горизонт 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.fp7-ncp.kiev.ua/assets/Horizont_2020/HORIZON2020priorities.pdf
34. Біла книга Європейської Комісії – Транспорт. План розвитку Єдиного європейського транспортного простору – На шляху до конкурентоспроможності та ресурсоефективності транспортної системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.transport-ukraine.eu/sites/default/files/white_book_transport_2050_ukr_0.pdf
35. Основні пріоритети Спільної аграрної політики (САП) країн ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.amdi.org.ua/uk/home/amdi-news/21-news/300-the-main-priorities-of-the-common-agricultural-policy-cap-of-the-eu.html>
36. Іщук С. І. Регіональна економіка: Теорія. Методи. Практика: підручник [Текст] / С. І. Іщук, О. В. Гладкий – К. : Знання, 2013. – 447 с.
37. Європейський Союз : Консолідовані договори [Текст]. – К. : Port-Royal, 1999. – 207 с.
38. Рудік О. М. Вироблення політики та ухвалення рішень в ЄС / EU Policymaking and Decision-making : навч. посіб. [Текст] / О. М. Рудік ; за заг. ред. М. Бойцуна, Я. Мудрого. – К. : Міленіум, 2009. – 278 с.
39. Правова та інституційна основи Європейського Союзу : підруч. [Текст] / А. І. Грицяк, В. В. Говоруха, В. Ю. Стрельцов. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2009. – 620 с.
40. Regions and local development. European Commission – 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/policies>

41. Федонюк С. В. Європейська інтеграція : навч. посіб. [Текст] / С. В. Федонюк – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. – 760 с.
42. Сергеева Н. Стратегія–2020. Торопись не спеша / Н. Сергеева [Електронний ресурс]. – ИноСМИ.ru, 2010. – Режим доступу: <http://inosmi.ru/europe>
43. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://znc.com.ua/ukr/publ/book/book-mikula-2003/book-mikula-2003-p042-055.pdf>
44. Practical Guide to Cross-border Cooperation. European Commission. Third Edition [Текст]. – 2000. – 216 p.
45. Pierret. G. The original role of the CPMR in the birth of the AER//Regions of Europe [Текст]. – 1995. – №10. – P. 8.
46. Pujol, J. Ten years since the founding of the Assembly of European Regions//Regions of Europe [Текст]. – 1995. – № 10. – P. 2.
47. Студенников І. Міжрегіональне співробітництво як чинник процесу європейської інтеграції та інструмент регіонального розвитку // Регіональна політика в країнах Європи: Уроки для України. За ред. С. Максименка [Текст]. – К. : Логос, 2000. – с. 98–137.
48. Основы Европейской хартии местного самоуправления. Методическое пособие / Европейская сеть учебных заведений по подготовке кадров для местных и региональных властей [Текст]. – М., 1999.
49. Марченко М. Н., Дерябіна Е.М. Право європейського союзу. Питання історії і теорії [Текст], 2010.
50. European Council of Edinburgh, 11-12 December 1992. Presidency Conclusions. Annex 1. Agency Europe. Special Edition. 5787 BIS. 13/14 December 1992.
51. Посібник з транскордонного співробітництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eu.prostir.ua/data?t=1&q=453>
52. Євроглосарій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://europa.dovidka.com.ua/s.html>
53. Communication from the commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee of the Regions A Budget for Europe 2020 – Part II : Policy fiches [Електронний ресурс]. – 2011. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu>
54. Сергеева Н. Европа 2020 / Н. Сергеева [Електронний ресурс]. – ИноСМИ.ru, 2011. – Режим доступу: <http://inosmi.ru/europe>
55. Токарчук О. В. Соціально-економічна сутність поняття «регіон» [Текст] / О. В. Токарчук: тези III Міжнарод. науч.- практ. конф., 3-15 березня 2007 р. – Днепропетровск: Наука и образование, 2011. – С. 3–5.
56. Малиновський В. Концептуалізація поняття «регіон» [Текст] / В. Малиновський // Схід. – 2013. – № 8(21). – С. 19–32.
50. Cohesion Policy 2014 – 2020 [Електронний ресурс]. – Regional Policy – Inforegio, 2014. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/regional_policy
58. Landabaso M. Learning regions in Europe: theory and practice / M. Landabaso [Електронний ресурс]. – London: University of London, 2014 – Режим доступу: <http://www.deu.edu.tr>
59. Financial Instruments of Cohesion Policy 2014–2020 [Електронний ресурс]. – Regional Policy – Inforegio, 2014. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/regional_policy
60. Wider Europe – Neighbourhood: A New Framework for Relations with our Eastern and Southern Neighbours http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/com03_104_en.pdf
61. Доклад Комиссии. Внедрение нового механизма установления добрососедских отношений. <http://rncs.leontief.ru/rus/PDF/R-Com.pdf>.
62. Европейские страны постсоветского пространства в контексте отношений РФ - ЕС <http://www.ieras.ru/news12.htm>
63. Селиванова И. Ф. Восточное направление политики соседства ЕС// Россия и мир в XXI веке, 2008, № 2.
64. Представництво ЄС в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/key_eu_policies/regions/index_uk.htm

65. ЕС и восточные соседи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.enpi-info.eu/maineast.php?id=606&id_type=2&lang_id=471
66. Інструмент європейського сусідства і партнерства — нові можливості для України / Під ред. Н. Андрусевич — Львів, 2008.
67. Communication from the Commission to the European Parliament and the Council «Eastern Partnership» / European Commission [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/external_relations/eastern.docs/com08_823_en.pdf.
68. Сидорук Т. В. П'ять років східного партнерства ЄС: результати та перспективи // Стратегічні пріоритети, №1 (30), 2014 р.
69. Індекс європейської інтеграції країн Східного Партнерства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eap-index.eu/sites/default/files/EaP20Index20201320-20Ukrainian20leaflet.pdf>
70. European Integration Index 2013 for Eastern Partnership Countries [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eu.prostir.ua/library/259134.html>
71. Neighbourhood Info Centre [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.enpi-info.eu/files/publications/ENI20Leaflet_RU.pdf
72. Програма для транскордонної співпраці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ro-ua-md.net/uk/>

Додаткова література:

1. Положення угоди про асоціацію між Україною та ЄС щодо зони вільної торгівлі [Електронний ресурс]: – Режим доступу : http://www.kyiv-obl.gov.ua/polozhennja_ugodi_pro_asotsiatsiju_mizh_ukrajinoju_ta_jes_schodo_zoni_vilnoji_torgivli.
2. Оцінка можливостей розширення і заміщення ринків збуту для продукції підприємств реального сектору України : монографія [Текст] / за заг. ред. проф. М. О. Кизима, проф. І. Ю. Матюшенко. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2014. – 280 с.
3. Международная стандартная торговая классификация. Департамент по экономическим и социальным вопросам. Статистический отдел. Статистические документы, Серия М, No. 34 / Rev. 4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://unstats.un.org/unsd/publication/SeriesM/SeriesM_34rev4r.pdf.
4. Звіт Робочої групи з питань вступу України до Світової організації торгівлі. WT/ACC/UKR152. – 25.01.2008 (08–0399). – С.374 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=32172>.
5. Кизим М. О., Матюшенко І. Ю., Чередник В. І. Високотехнологічний сектор економіки України та країн світу: стан і тенденції розвитку [Текст] / Науковий журнал «Проблеми економіки». – 2009. – №3. – С.3–17.
6. Саліхова О. Б. Високотехнологічні виробництва: від методології оцінки до піднесення в Україні: монографія / О. Б. Саліхова ; НАН України, Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2012. – 624с.
7. Оцінка наслідків членства України у Світовій організації торгівлі : монографія [Текст] / за заг. ред. проф. М. О. Кизима, проф. І. Ю. Матюшенко. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2014. – 212 с.
8. Кизим М. О. Промислова політика та кластеризація економіки України : монографія [Текст] / М. О. Кизим. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2011. – 304 с.
9. Технологічний імператив стратегії соціально-економічного розвитку України : монографія [Текст] / за ред. Л. І. Федулової ; НАН України ; Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2011. – 656 с.
10. Матюшенко І. Ю. Інвестування (в контексті міжнародної інтеграції України) : навч. посібн. [Текст] / І. Ю. Матюшенко. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 396 с.
11. Європейська енергетична хартія від 17.12.1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.pavlodar.com/zakon/?dok=01214>.
12. Договір до Енергетичної Хартії та Заклучний акт до неї [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_056.

13. Заключний документ Гаазької конференції з Європейської енергетичної хартії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_061.
14. Про ратифікацію Договору до Енергетичної Хартії та Протоколу до Енергетичної Хартії з питань енергетичної ефективності і суміжних екологічних аспектів : Закон України 06.02.1998 № 89/98-вр [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/89/98-вр
15. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_012
16. Торговля энергетическими ресурсами. Правила ВТО, применимые по Договору к Энергетической хартии [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://escosys.narod.ru/2006_1/art110.pdf
17. Кобута І. В. Аграрні аспекти створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС [Текст] / І. В. Кобута. – Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №4. – С.31–38.
18. Осташко Т. О., Волощенко-Холда Л. Ю. Надзвичайні заходи СОТ для захисту ринків агропродовольчих товарів : монографія [Текст] / Т. О. Осташенко, Л. Ю. Волощенко-Холда ; НАН України, Ін-т екон. та прогноз. – К., 2011. – 224 с.
19. Можливості та загрози від членства України в СОТ для машинобудування в умовах співпраці з країнами ЄС і Митного союзу ЄВРАЗЕС [Текст] / [Кизим М.О., Олійник А.Д., Матюшенко І.Ю., Хаустова В.Є., Омаров Ш.А., Моїсеєнко Ю.М., Бунтов І.Ю.]. – Бізнес Інформ, 2014. – №2. – С.59–70.
20. Можливості і загрози від членства в СОТ для України у зовнішній торгівлі м'ясо-молочною продукцією з країнами ЄС і Митного союзу ЄВРАЗЕС [Текст] / [Кизим М.О., Ярошенко І.В., Матюшенко І.Ю., Семигуліна І.Б., Маханьова Ю.М.]. – Бізнес Інформ, 2014. – №3. – С.8–21
21. Можливості і загрози від членства України в СОТ у зовнішній торгівлі продукцією високотехнологічних галузей в умовах співпраці з країнами ЄС і Митного союзу ЄВРАЗЕС [Текст] / [Кизим М.О., Матюшенко І.Ю., Хаустова В.Є., Козирева О.В., Костенко Д.М., Моїсеєнко Ю.М., Бунтов І.Ю.]. – Проблеми економіки. – 2014. – №1. – С.6–25.
22. Можливості і загрози від членства в СОТ для України у виробництві і зовнішній торгівлі зерновими культурами з країнами ЄС і Митного союзу ЄВРАЗЕС [Текст] / [Кизим М.О., Ярошенко І.В., Матюшенко І.Ю., Семигуліна І.Б., Маханьова Ю.М.]. – Проблеми економіки. – 2014. – №2. – 28 с.
23. Можливості і загрози від членства в СОТ для України у зовнішній торгівлі сільськогосподарськими товарами з країнами ЄС і Митного союзу ЄВРАЗЕС [Текст] / [Кизим М.О., Ярошенко І.В., Матюшенко І.Ю., Козирева О.В., Омаров Ш.А., Маханьова Ю.М.]. – Моделювання регіональної економіки. Збірник наукових праць. – Івано-Франківськ: ПЛАЙ, 2013. – №2 (22). – С.185–204.
24. Можливості і загрози від членства України в СОТ для металургійної галузі економіки в умовах співпраці з країнами ЄС і Митного союзу ЄВРАЗЕС [Текст] / [Кизим М.О., Шпілевський Матюшенко І.Ю., В.В., Хаустова В.Є., Антоненко С.В.]. – Проблеми економіки. – 2014. – №3. – С.89–99.
25. Матюшенко І.Ю. Вплив асиметрії умов угоди про зону вільної торгівлі та асоціацію з Європейським союзом на розвиток виробничого сектору України [Текст] / Соціально-економічний розвиток України та її регіонів: проблеми науки та практики: Тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції 22–23.05.14. – Х.: ФОП Александрова К.М., ВД «ІНЖЕК», 2014. – 9 с.

9. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. www.ec.europa.eu – офіційний сайт Європейської комісії
2. www.delukr.ec.europa.eu – офіційний сайт Представництва Європейської комісії в Україні

3. www.ctaeconomic.com – сайт британської аналітичної компанії СТА (Economic&Export Analysts LTD)
4. www.customs.gov.ua - офіційний сайт Державної митної служби України
5. www.dt.ua – сайт інформаційно-аналітичної газети «Дзеркало тижня»
6. www.expert.ua – сайт журналу «Експерт. Україна»
7. www.finansmag.ru - сайт журналу «Финанс.»
8. www.kommersant.ru - сайт газети «Коммерсантъ»
9. www.me.kmu.gov.ua – офіційний сайт Міністерства економіки України
10. www.mfa.gov.ua – офіційний сайт МЗС України
11. www.minfin.gov.ua - офіційний сайт Міністерства фінансів України
12. www.rada.gov.ua – офіційний сайт ВР України
13. www.ugmk.info/ - бізнес-портал реального сектору економіки
14. www.ukrstat.gov.ua – офіційний сайт Державного комітету статистики України
15. www.worldbank.org – офіційний сайт Світового банку
16. www.wto.in.ua – сайт Україна й СОТ
17. www.wto.org – офіційний сайт СОТ